Riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimisto
HARU

Muistio

5.12.2018

Julkinen

Vastaus tarkastusvaliokunnan kysymykseen: "Kuinka varmistutaan kansallisten keskuspankkien riskipuskureiden riittävyydestä kokonaisriskien hallinnassa"

1 Johdanto

Hanna Freystätter oli Eduskunnan Tarkastusvaliokunnan kuultavana 27.11.2018. ”Valiokunta toivoo vastausta liittyen kansallisten keskuspankkien riskienhallintaan ja valvontaan osana EKPJ järjestelmää. Kuinka varmistutaan kansallisten keskuspankkien riskipuskureiden riittävyydestä kokonaisriskien hallinnassa?”

2 Vastaus

Eurojärjestelmään kuuluvien kansallisten keskuspankkien riskit koostuvat eurojärjestelmän yhteisen rahapolitiikan toteuttamisesta sekä kansallisten tehtävien hoidosta, kuten valuuttavarannon sijoittamisesta, aiheutuvista riskeistä. Keskuspankit varautuvat riskejä vastaan riskivarauksilla ja arvonmuutostileillä.

Kansallisten keskuspankkien riskien ja puskurien tilannetta arvioidaan vuosittain Euroopan keskuspankin (EKP) johdolla yhdessä kansallisten keskuspankkien kanssa. Tulokset raportoidaan EKP:n neuvostolle. Arviointi perustuu yleisesti käytettäviin, nykyaikaisiin riskilaskentamenetelmiin, hienojakoisesti kuvattuihin riskipositioihin sekä vakiintuneisiin ja varmennettuihin prosesseihin. Laskentamenetelmiä kehitetään koordinoidusti eurojärjestelmän riskienhallintakomiteassa. Kattavaa vuosittaista arviointia täydentää ajantasainen raportointi vuoden sisällä.

Keskuspankin varaus- ja voitonjakopäätökset tehdään kansallisen lainsäädännön ja EKP:n säädösten mukaisesti. Maiden välillä on erilaisia käytäntöjä riskien kattamiseksi.

Keskuspankin toiminnassa on otettava huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 130 artiklan mukainen taloudellisen riippumattomuuden periaate, mikä edellyttää, että kansallisella keskuspankilla on oltava kaikissa tilanteissa riittävästi varoja, jotta se voi huolehtia sille kuuluvista EKPJ:n tehtävistä ja suorittaa kansalliset tehtävänsä sekä huolehtia kansainvälisistä velvoitteistaan ja kattaa omat hallinto- ja toimintokulunsa.

Eurojärjestelmän kirjanpitosäännöt mahdollistavat varausten kerryttämisen.[1] Kansallinen keskuspankki voi tehdä taseeseen varauksen mm. valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskien sekä kullan hintariskin varalta. Kansallinen keskuspankki päättää varauksen suuruudesta ja käytöstä.

Suomen Pankin kotimainen valvonta

Suomen Pankki toimii perustuslain 91 §:n nojalla "eduskunnan takuulla ja hoidossa". Pankin toimintaa valvoo eduskunnan asettama yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto, jonka jäsenet ovat käytännössä kansanedustajia. Lain nojalla pankin pääjohtaja ja muut johtokunnan jäsenet ovat velvollisia antamaan säännöllisesti pankkivaltuustolle selvityksiä pankin toiminnasta.

Pankkivaltuuston yhtenä tehtävänä on antaa eduskunnalle vuosittain kertomus pankin toiminnasta ja hallinnosta sekä pankkivaltuuston käsittelemistä tärkeimmistä asioista. Kertomuksen käsittelee valmistelevasti talousvaliokunta. Tämän lisäksi talousvaliokunta on harkintansa mukaan kuullut pääjohtajaa muun muassa julkisissa kuulemisissa.

Suomen Pankin tilinpäätöstä ja kirjanpitoa sekä hallintoa tarkastamaan eduskunta valitsee viisi tilintarkastajaa ja kullekin heistä yhden varajäsenen. Vähintään kahden tilintarkastajan sekä heidän varajäsentensä on oltava KHT-tilintarkastajia tai JHT-tutkinnon suorittaneita (laki Suomen Pankista, 18 §). Tilintarkastajat antavat lausuntonsa pankkivaltuustolle.

Suomen Pankin kirjanpitoa ja tilinpäätöstä tarkastamaan valitaan tämän lisäksi Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 27 artiklan nojalla toiset tilintarkastajat, joiden valinnan hyväksyy Euroopan Unionin neuvosto. Tätä tilintarkastustehtävää hoitaa tilikausien 2013 – 2019 osalta KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy.

Jakelu Tarkastusvaliokunta

[1] EKP:n suuntaviivat (EU) 2016/2249, annettu 3 päivänä marraskuuta 2016, kirjanpitoa ja tilinpäätöstietojen antamista koskevista oikeussäännöistä Euroopan keskuspankkijärjestelmässä (EKP/2016/34), EUVL L 347, 20.12.2016, s. 3, 8 Artikla: Varaus valuuttakurssi-, korko- ja luottoriskien sekä kullan hintariskin varalta.